

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
“ 01 ” “ 09 ” 20 16 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦКУРС

Освітня інтеграція в сучасному світі

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напряму підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»

(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма Спецкурс: «Освітня інтеграція в сучасному світі» для студентів за напрямом підготовки «Корекційна освіта (логопедія)»

Розробник: О.В. Мартинчук, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від “30” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти
_____ (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини _____ Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	
Структура програми навчальної дисципліни.	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.	
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	
III. Програма.	
<i>Змістовий модуль I. Теоретичні та законодавчо-нормативні засади</i> <i>освітньої інтеграції.</i>	
<i>Змістовий модуль II. Інклюзивна освіта як форма освітньої інтеграції.</i>	
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Освітня інтеграція в сучасному світі».	
V. Плани семінарських занять.	
VI. Завдання для самостійної роботи.	
Карта самостійної роботи студента.	
VII. Система поточного та підсумкового контролю.	
VIII. Методи навчання.	
IX. Методичне забезпечення курсу.	
X. Рекомендована література.	
Основна.	
Додаткова.	

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма зі спецкурсу «Освітня інтеграція в сучасному світі» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини на основі освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану напряму підготовки 6.010105 – Корекційна освіта (логопедія).

Згідно з наказом Міністерства освіти й науки України від 23.07.2013 № 1034 «Про затвердження заходів щодо впровадження інклюзивного навчання в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2015 року» у всіх вищих навчальних закладах, які здійснюють підготовку педагогічних працівників, у тому числі й фахівців за напрямом підготовки «Корекційна освіта», рекомендовано запровадити навчальну дисципліну «Основи інклюзивної освіти» з метою виконання постанови Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах». Спецкурс «Освітня інтеграція в сучасному світі» є пропедевтичним курсом, який ознайомлює студентів з проблемою залучення осіб з порушеннями психофізичного розвитку до активного суспільного життя та отримання освіти в загальноосвітньому просторі.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України, які відображені у:

– *Концепції розвитку інклюзивної освіти* (наказ МОН від 01.10.2010 р. № 912), де в частині модернізації вищої педагогічної освіти передбачено спеціальну підготовку педагогічних кадрів для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання;

– *інструктивно-методичному листі* МОН, молоді та спорту № 1/9-384 від 18.05.2012 р. «*Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання*»;

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) організації навчання. Програма визначає обсяги знань, якими повинен опанувати здобувач вищої освіти відповідно до алгоритму вивчення навчального матеріалу спецкурсу «Освітня інтеграція в сучасному світі», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

На сучасному етапі розвитку освітньої системи в Україні активного впровадження набуває інтегрування дітей з порушеннями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір, що зумовлює суттєве оновлення змісту, організаційних форм і технологій навчання, виховання і розвитку цієї категорії дітей, забезпечення їм психолого-педагогічного та соціального супроводу в освітньому просторі дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів.

Вихідними концептуальними положеннями при розробленні спецкурсу «Освітня інтеграція в сучасному світі» стали: основні підходи гуманістичної педагогіки і психології щодо задоволення соціогенних потреб дитини; культурно-історична теорія розвитку вищих психічних функцій і положення щодо спільності закономірностей розвитку здорової дитини і дитини з психофізичними порушеннями; концепція опосередкованості розвитку особистості її діяльнісною позицією і середовищем перебування.

Мета спецкурсу: сформувати систематизовані уявлення про теоретичні і нормативно-правові засади впровадження освітньої інтеграції в провідних країнах світу та в Україні; особливості організації, проблеми і перспективи проектування інтегрованого/інклюзивного освітнього середовища для дітей з порушеннями психофізичного розвитку у процесі модернізації вітчизняної освіти.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення з теоретичними засадами і нормативно-правовим забезпеченням організації і впровадження інтегрованого/інклюзивного навчання в сучасному світовому та вітчизняному освітньому просторі;
- формування усвідомленого розуміння основних теоретичних положень і ключових понять інклюзивної та інтегрованої освіти;
- вироблення усвідомлення необхідності зростання педагогічної майстерності.

Процес вивчення дисципліни спрямований на **формування** наступних **компетентностей**:

1.	Загальних	
1.1	Світоглядної	Наявність ціннісно-орієнтаційної позиції щодо залучення осіб з порушеннями психофізичного розвитку до активного суспільного життя Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства щодо його ставлення до осіб з психофізичними порушеннями, яке змінювалось у процесі еволюції суспільства і держав. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії. Здатність розуміти та сприймати етичні норми поведінки відносно осіб з порушеннями психофізичного розвитку.
1.2	Громадянської	Здатність до реалізації прав і обов'язків громадян України з інвалідністю та порушеннями психофізичного розвитку. Здатність робити свідомий соціальний вибір у процесі надання освітніх послуг особам з порушеннями психофізичного розвитку. Уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадською свідомістю в умовах інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.
1.3	Комунікативної	Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність вибудовувати соціальну взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання на принципах толерантності. Здатність працювати у команді. Здатність брати участь у професійних дискусіях та інтерактивних обговореннях, логічно аргументуючи власну точку зору. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення.
1.4	Інформаційної	Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань. Здатність до ефективного використання інформаційних технологій в соціальній і професійній діяльності.
1.5	Науково-дослідницької	Здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності. Володіння науково-дослідними методами відповідно фахового спрямування. Обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації. Здатність до реалізації дефектологічних, педагогічних, психологічних, лінгвістичних, медико-біологічних знань для постановки дослідницьких завдань в професійній діяльності
1.6	Самоосвітньої	Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

		Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.
2.	Фахових	
2.1	Організаційної	Здатність планувати, організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію її суб'єктів. Здатність до роботи в міждисциплінарній команді під керівництвом лідера (вчителя-логопеда, вчителя інклюзивного класу) у процесі вирішення корекційно-педагогічних завдань
2.2	Психолого-педагогічної	Володіння базовими знаннями з педагогіки і психології та вміння їх реалізувати, закономірностей особистісного розвитку людини на різних вікових етапах; психологічних механізмів навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з порушеннями психофізичного розвитку. Володіння базовими знаннями про педагогічні системи навчання, виховання і освіти різних категорій дітей з психофізичними порушеннями, їхні потенційні можливості у досягненні певного рівня життєвої компетентності. Володіння базовими уявленнями про основи філософії освіти, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості дитини з порушеннями психофізичного розвитку..
2.3	Корекційно-педагогічної	Володіння знаннями та розуміння сучасних підходів до вивчення, освіти, розвитку, абілітації, реабілітації і соціальної адаптації осіб з психофізичними порушеннями в освітніх закладах з інклюзивною формою навчання.
2.4	Компетентності у сфері інклюзивного навчання	Володіння базовими знаннями та розуміння основних концепцій та теорій інклюзивного навчання. Володіння базовими уявленнями про історичні та сучасні досягнення практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку, в умовах освітньої інтеграції. Володіння сучасними уявленнями про принципи державної політики у сфері інклюзивної освіти, шляхи вирішення актуальних проблем інклюзивної освіти. Володіння базовими уявленнями про категорії осіб з порушеннями психофізичного розвитку, які є суб'єктами інклюзивної/інтегрованої освіти, розуміння значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг в інклюзивному середовищі. Здатність застосовувати тренінгову технологію для формування у педагогів загальноосвітніх закладів психологічної готовності до роботи з особливими дітьми.
2.5	Компетентності в індивідуально-психологічній сфері (професійні цінності)	Здатність діяти згідно з принципами деонтології, пов'язаними з професійною діяльністю корекційного педагога; усвідомлення педагогічних, психологічних та соціальних наслідків у сфері професійної діяльності

Знання та уміння

Спецкурс має міждисциплінарний характер і поєднує педагогічний, психологічний, соціальний та юридичний компоненти.

В результаті вивчення спецкурсу студент повинен опанувати **знаннями** про:

- історичні шляхи розвитку освітньої інтеграції в провідних країнах світу та в Україні;

- ключові поняття та терміни інтегрованої/інклюзивної освіти;
- принципи, організаційні моделі інклюзивної освіти;
- нормативно-правове забезпечення інтегрованої/інклюзивної освіти в Україні.

В результаті вивчення спецкурсу студент повинен опанувати *уміннями*:

- співвідносити закономірності розвитку суспільства з поглядами на освіту осіб з інвалідністю,
- працювати з нормативно-правовими джерелами в галузі освітньої інтеграції;
- обґрунтовувати вибір організаційних форм навчання для дітей з особливими потребами;
- проведення тренінгів для педагогів з метою формування у них психологічної готовності до роботи з особливими дітьми.

Реалізація завдань для досягнення результатів навчальної дисципліни здійснюється шляхом використання як традиційних технологій, методів і форм навчання, так і інноваційних технологій, активних та інтерактивних форм проведення занять.

Програма складається з 2 модулів (2 кредити) – 72 години: 16 год. лекційних, 12 год. семінарських, 4 год. модульного контролю, 40 годин самостійної позааудиторної роботи. Вивчення студентами навчальної дисципліни "Освітня інтеграція в сучасному світі" завершується заліком (ПМК).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна
	Напрямок підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»	
Модулів – 2	Спеціальність:	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (не має)		Семестр
Загальна кількість годин – 72		5-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійний рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	16 год.
		Практичні, семінарські
		12 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		40 год.
		Модульний контроль
		4 год.
		Вид контролю:
залік		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ									
1.	Освітня інтеграція: генезис, понятійно-термінологічні визначення, переваги, існуючі виклики.	13	6	4		2		7	
2.	Історичний шлях розвитку організаційних форм освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Освітня інтеграція в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору.	11	4	2		2		7	
3.	Міжнародне та національне законодавство у сфері навчання і виховання дітей з ООП в загальноосвітньому просторі (в умовах інтегрованої та інклюзивної освіти).	10	4	2		2		6	
		2							2
Разом за модуль I		36	14	8		6		20	2
Змістовий модуль II. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ФОРМА ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ									
4.	Інклюзивна освіта як основна інноваційна тенденція в модернізації сучасної освіти осіб з порушеннями психофізичного розвитку.	10	4	2		2		6	
5.	Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти.	6	2	2		-		4	
6.	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.	8	4	2		2		4	
7.	Основні завдання, ролі та функції асистента вчителя в класі з інклюзивною формою навчання.	10	4	2		2		6	
		2							2
Разом		36	14	8		6		20	2
Разом за навчальним планом		72	28	16		12		40	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЗАКОНАДАВЧО-НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Лекція 1,2. ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ: ГЕНЕЗИС, ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ВИЗНАЧЕННЯ, ПЕРЕВАГИ, ІСНУЮЧІ ВИКЛИКИ (4 год.)

Вступ до спецкурсу: програма, структура та очікування.

Сучасний правовий підхід (що базується на дотриманні основних прав і свобод людини) до розроблення освітньої політики: від соціального відторгнення до соціальної та освітньої інтеграції.

Визначення понять «інтеграція», «соціальна інтеграція», «освітня інтеграція», «інклюзія», «соціальна інклюзія», «освітня інклюзія», «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «інтегроване навчання», «особливі потреби» та ін.. Саламанкська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб з інвалідністю. Соціальна та медична моделі розуміння інвалідності. Освітня інтеграція: основні принципи, переваги, існуючі виклики.

Основні поняття теми: діти з особливими потребами, інтеграція, освітня інтеграція, соціальна інтеграція, інклюзія, соціальна інклюзія, освітня інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне навчання, інтегроване навчання.

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 24-38.
2. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.

3. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: [наук.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Вид. група «АТОПОЛ», 2011. – С. 7-43.
4. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 40-62.
5. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 6-21.
6. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.

Рекомендована додаткова література

1. Малофеев Н.Н. Современный этап в развитии системы образования в России: результаты исследования как основа для построения программы развития // Дефектология. – 1997. – № 6. – С. 3-14.
2. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.
3. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
4. www.ussf.kiev.ua
5. www.ispukr.org.ua – сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Семінарське заняття 1

Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір.

Лекція 3. ІСТОРИЧНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ КОРЕКЦІЙНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗРИЧНОГО РОЗВИТКУ. ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ В РОЗВИНЕНИХ

КРАЇНАХ СВІТУ ТА КРАЇНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ (2 год.)

Еволюція ставлення суспільства та держави до осіб з психофізичними порушеннями й становлення системи спеціальної освіти. Історичні періоди розвитку освіти осіб з порушеннями психофізичного розвитку. Особливості розвитку корекційної освіти в Україні. Сучасний стан корекційної освіти в Україні. Форми освітньої інтеграції.

Основні поняття теми: п'ять періодів еволюції ставлення суспільства до осіб з порушеннями психофізичного розвитку, спеціальна освіта, корекційна освіта, інклюзивна освіта.

Рекомендована основна література

1. Бондар В.І., Синьов В.М., Тищенко В.В. Освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку в Європі, Росії та Україні: порівняльний аналіз // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І.Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2012. – С. 15-22.
2. Бондар В.І., Синьов В.М., Тищенко В.В. Чи приживеться північноамериканська модель інклюзії в Україні Рідна школа, 2012, №8-9. – С.20-27.
3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.
4. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: [наук.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Вид. група «АТОПОЛ», 2011. – С. 7-43.
5. Малофеев Н.Н. Современный этап в развитии системы образования в России: результаты исследования как основа для построения программы развития // Дефектология. – 1997. – № 6. – С. 3-14.
6. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 6-21.
7. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.

Рекомендована додаткова література

1. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.
2. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
3. www.ussf.kiev.ua

Семінарське заняття 2

Інклюзивна освіта в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору.

Лекція 4. МІЖНАРОДНЕ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ (В УМОВАХ ІНТЕГРОВАНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ) (2 год.)

Міжнародна політика і законодавча база освітньої інтеграції. Основні міжнародні документи в галузі прав людини, міжнародне законодавство у сфері освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку: Конвенція ООН про права дитини, Конвенція ООН про права людей з інвалідністю.

Національне законодавство у сфері освіти дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Освітні законодавчі документи України у сфері освіти та соціального захисту. Сучасна освітня нормативно-правова база інклюзивної освіти (положення про ПМПК, положення про індивідуальне навчання, порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах тощо). Аналіз українського законодавства щодо забезпечення рівного доступу дітям з психофізичними порушеннями до якісної освіти.

Основні поняття теми: Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти, Саламанська декларація, документи ООН і ЮНЕСКО, освітні закони України.

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М.

- Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 26-34.
2. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – С. 21 - 43.
 3. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 22-47.

Рекомендована додаткова література

1. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
2. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання / Інструктивно-методичний лист МОН, молоді та спорту № 1/9-384 від 18.05.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/ – Назва з екрану.
3. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.
4. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах // Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-п> – Назва з екрану.

Семінарське заняття 3

Українське освітнє законодавство та нормативно-правові акти в галузі інклюзивної освіти.

Контрольно-модульна робота № 1 (тести).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ФОРМА ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

**Лекція 4. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ОСНОВНА
ІННОВАЦІЙНА ТЕНДЕНЦІЯ В МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ
ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ (2 год.)**

Інклюзивна освіта: основні принципи. Переваги інклюзивної освіти для всіх учасників навчально-виховного процесу: дітей з особливими потребами та їхніх однолітків, батьків дітей з особливими потребами, педагогів, керівників навчальних закладів, інших членів місцевих громад, суспільства в цілому. Основні бар'єри на шляху впровадження інклюзивної освіти: фізичні, інформаційні, інституційні, ментальні.

Характеристика інклюзивної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади, ПМПК, ресурсні центри тощо). Стан спеціального навчання та інтегрування дітей з порушеннями психофізичного розвитку у загальноосвітній простір України. Аналіз системи надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. Розгляд і обговорення окремих найпоширеніших контраверсійних питань у навчанні дітей з особливими потребами.

Основні поняття теми: система спеціальної освіти, спеціальні навчальні заклади, стихійне інтегрування, освітня інтеграція, інклюзивне навчання.

Рекомендована основна література

1. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – С. 21 - 43.
2. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С.150-159.
3. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 36-47.

Рекомендована додаткова**література**

1. Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні // Дефектологія. – № 2. – 2004. – С. 6-11.

Семінарське заняття 4

Інклюзивна освіта: сутність, досвід, ризику.

**Лекція 5. ДОСТУПНІСТЬ І КОНЦЕПЦІЯ УНІВЕРСАЛЬНОГО
ДИЗАЙНУ ЯК ВАЖЛИВІ УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ
ОСВІТИ (2 год.)**

Трактування доступності в Конвенції ООН про права людей з інвалідністю. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні. Критерії доступності. Компенсаторні та допоміжні засоби для дітей з особливостями розвитку. Основні підходи до застосування концепції універсального дизайну у навчанні. Поняття про аудит доступності.

Основні поняття теми: доступність, універсальний дизайн.

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 38-41.

Рекомендована додаткова література

1. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-inclusive.com> – Назва з екрану.

**Лекція 6. КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНА РОБОТА ЯК
СКЛADOVA ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ (2 год.)**

Корекційно-розвивальна робота та її значення у процесі навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Мультидисциплінарна команда та її

діяльність в умовах загальноосвітнього навчального закладу з інклюзивною формою навчання. Співпраця фахівців як умова успішності інклюзивного навчання.

Основні поняття теми: корекційно-розвивальна робота, мультидисциплінарний підхід, професійне співробітництво.

Рекомендована основна література

1. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – С. 76 - 89.
2. Миронова С.П. Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти // Матеріали інтернет-конференції / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fkspp.at.ua/konf2/mironova_s.p..pdf – Назва з екрану.
3. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – С. 101-111.

Рекомендована додаткова література

1. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-inclusive.com> – Назва з екрану.
2. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілявічуте, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Семінарське заняття 5

Корекційно-педагогічний супровід інклюзивного навчання.

Лекція 7. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ, РОЛІ ТА ФУНКЦІЇ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ В КЛАСІ З ІНКЛЮЗИВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ (2 год.)

Основні завдання та роль асистента вчителя. Функції асистента вчителя: організаційні, навчально-розвивальні, діагностичні, прогностичні, консультативні. Педагогічна етика. Компетентності асистента вчителя: знання,

уміння, особистісні характеристики. Формування ефективних стосунків між учителем та асистентом учителя. Роль асистента вчителя в забезпеченні навчальних та інших потреб учнів. Порівняння обов'язків учителя та асистента вчителя.

Основні поняття теми: асистент вчителя.

Рекомендована основна література

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – С. 41-53.

Рекомендована додаткова література

1. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-inclusive.com> – Назва з екрану.
2. Огляд ролі асистентів учителів у канадських школах. Досвід провінцій Манітоба, Нова Шотландія та Альберта: посібник / Е. Чорнобой, О. Красюкова-Еннз. – К.: Паливода А.В., 2012. – 32 с.

Семінарське заняття 6

Роль асистента вчителя в забезпеченні навчальних та інших потреб учнів.

Контрольно-модульна робота № 2 (тести і практичне завдання).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Освітня інтеграція в сучасному світі»

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 40 год., залік.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			
Назва модуля	Теоретичні та законодавчо-нормативні засади освітньої інтеграції			Інклюзивна освіта як форма освітньої інтеграції			
Кіл. балів за модуль	67 балів			72 бали			
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Освітня інтеграція: генезис, понятійно-термінологічні визначення, переваги, існуючі виклики (2 б.)	Освітня інтеграція в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору (1 б.)	Міжнародне національне законодавство у сфері навчання і виховання дітей з ООП загальноосвітньому просторі (1 б.)	Інклюзивна освіта як основна інноваційна тенденція в модернізації сучасної освіти дітей з ООП (1 б.)	Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти (1 б.)	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання (1 б.)	Основні завдання, ролі та функції асистента вчителя в класі з інклюзивною формою навчання (1 б.)
Теми семінар. занять	Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з ООП у в загальноосвітній простір (1 б.)	Інклюзивна освіта в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору (1 б.)	Українське освітнє законодавство та нормативно-правові акти в галузі інклюзивної освіти (1 б.)	Інклюзивна освіта: сутність, досвід, ризики (1 б.)		Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти (1 б.)	Роль асистента вчителя в забезпеченні навчальних та інших потреб учнів (1 б.)
Робота на сем. зан.	10 балів	10 балів		10 балів		10 балів	
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот. конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		

Всього: 139 бали; коеф. 1,39

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ОСВІТНЬОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ
Семінарське заняття 1

Тема: Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір.

План заняття

1. Освітня інтеграція як соціокультурне явище та її місце в освітній системі України.
2. Охарактеризуйте сучасну термінологію та її значення в сучасній корекційній та інклюзивній педагогіці. Понятійно-категоріальний апарат корекційної та інклюзивної педагогіки.
3. Сучасні проблеми корекційного навчання та виховання осіб з порушеннями психофізичного розвитку.
4. Як Ви розумієте розмаїття, гнучкість і трансформацію освітнього середовища?
5. Як соціально-політичні процеси вплинули на освіту дітей з порушеннями психофізичного розвитку?
6. Проаналізуйте розвиток інтегративного підходу до навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами.

Рекомендована основна література

[1; 3, с. 5-141; 4, с. 7-43; 9, с. 6-21; 10]

Рекомендована додаткова література

[11; 20; 21, с. 3-14; 26, кн. 1; 38; 43; 57-59]

Семінарське заняття 2

Тема: Інклюзивна освіта в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору

План заняття

1. Дайте характеристику періоду еволюції ставлення суспільства до осіб з порушеннями психофізичного розвитку за М.М.Малофєєвим, протягом якого відбувалось становлення і розвиток інклюзивної освіти в зарубіжних країнах та в Україні.
2. Охарактеризуйте становлення та розвиток інклюзивної освіти в країнах Західної Європи: Австрії, Бельгії, Великобританії, Голландії, Ірландії, Ісландії, Іспанії, Італії, Німеччині, Польщі, Португалії, Фінляндії, Швеції та інших.
3. Охарактеризуйте становлення і розвиток інклюзивної освіти в країнах Північної Америки.
4. Охарактеризуйте тенденції розвитку інклюзивної освіти в країнах пострадянського простору.

Рекомендована основна література

[2; 3, с. 50-141]

Рекомендована додаткова література

[38; 43; 44; 57; 58]

Семінарське заняття 3

Тема: Українське освітнє законодавство та нормативно-правові акти в галузі інклюзивної освіти

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Назвати і проаналізувати основні міжнародні документи в галузі прав осіб з

порушеннями психофізичного розвитку.

2. Розкрити завдання, які ставить ООН і Саламанська декларація перед освітою осіб з особливими потребами та основні принципи інклюзивної освіти, задекларовані у Саламанській декларації.
3. Назвати і проаналізувати нормативно-правові документи, які забезпечують корекційно-реабілітаційну допомогу дітям з особливими потребами в Україні.
4. Визначити, які статті Законів «Про освіту», «Про загальну середню освіту» сприяють розбудові інклюзивної освіти в Україні.
5. Визначити шляхи, якими можна досягти рівного доступу до якісної освіти.
6. Охарактеризувати основні негативні фактори, що створюють труднощі для впровадження інклюзивного навчання.

II. Аналіз документів «Порядок організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх закладах» та інструктивно-методичного листа до вищезазначеного Порядку.

Рекомендована основна література

[5, с. 21-43; 9, с. 22-35; 10]

Рекомендована додаткова література

[16-18; 24; 25; 38; 39; 42; 46; 50; 51-54; 57-59]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ФОРМА ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Семінарське заняття 4

Інклюзивна освіта: сутність, досвід, ризики

План заняття

1. Розкрийте сутність інклюзивної освіти.
2. Назвіть причини, внаслідок яких впровадження інклюзії у школі може виявитися неефективним.

3. Назвіть складники успішного впровадження інклюзивної практики.
4. Якою має бути ефективна школа?
5. Охарактеризуйте роль педагога у впровадженні інклюзивної практики.
6. Охарактеризуйте роль вчителя-дефектолога у впровадженні інклюзивної практики.
7. Охарактеризуйте роль родини у впровадженні інклюзивної практики.

Рекомендована основна література

[1; 3; 6; 9, с. 6-21]

Рекомендована додаткова література

[11; 13-15; 19; 23; 28; 35; 36; 38; 40; 47; 48; 56-59]

Семінарське заняття 5

Тема:Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти

План заняття

1. Охарактеризуйте сутність корекційно-педагогічного супроводу інклюзивної освіти.
2. Охарактеризуйте принципи побудови корекційного процесу та необхідність їх дотримання в навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії.
3. Охарактеризуйте місце кожного члена мультидисциплінарної команди в забезпеченні корекційно-розвивальної роботи з дітьми з психофізичними порушеннями.

Рекомендована основна література

[4, с.101-111; 5; 7; 8; 9, с. 81-94; 49]

Рекомендована додаткова література

[13; 14; 21; 23; 26; 27; 28; 30; 32; 38; 50; 52; 54; 56-59]

Семінарське заняття 6

Тема: Роль асистента вчителя в забезпеченні навчальних та інших потреб учнів

План заняття

1. Охарактеризуйте компетентності асистента вчителя.
2. Дайте порівняльну характеристику обов'язків вчителів та асистентів вчителів класу з інклюзивною формою навчання.
3. Розкрийте роль асистента вчителя в забезпеченні потреб учнів по догляду за здоров'ям.
4. Визначте умови формування ефективних стосунків між учителем та асистентом учителя.

Рекомендована основна література

[1.1, с. 34-53]

Рекомендована додаткова література

[23.1]

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Тема 1. Освітня інтеграція: генезис, понятійно-термінологічні визначення, переваги, існуючі виклики (6 год.)

Завдання 1. Заповніть картку: «Основні переваги інклюзивного підходу для різних учасників освітнього процесу»/

Учасники освітнього процесу	Основні переваги
Діти з особливими потребами	
Діти з типовим розвитком	
Педагоги	
Батьки	
Суспільство	

Завдання 2. Заповніть картку: «Основні ознаки сегрегативного та інклюзивного навчання».

Ознаки сегрегативного навчання	Ознаки інклюзивного навчання

Література

[3; с. 5-141; 4, с. 7-43; 9, с. 6-21; 10; 42]

Тема 2. Інклюзивна освіта і розвинених країнах світу (6 год.)

1. Підготувати презентацію на тему: «Розвиток інклюзивної освіти в зарубіжній країні (одна країна на вибір студента)»

Література

[2; 3; 38; 43; 44; 57; 58]

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти (6 год.)

1. Заповніть картку.

Основні поняття	Зміст
Загальна Декларація ООН про права людини	
Конвенція про права дитини	
Саламанська декларація	
Принципи інклюзивної освіти	
Законодавча освітня база України щодо організації і впровадження інклюзивної освіти	

Література

[5; 9; 10; 16-18; 24; 25; 38; 39; 42; 46; 50; 51-54; 57-59]

Тема 4. Інклюзивна освіта як основна інноваційна тенденція в модернізації сучасної освіти дітей з ООП (6 год.)

1. Скласти порівняльну характеристику інклюзивного та інтегрованого навчання.

Література

[1; 3-5; 8; 9; 21; 25; 53]

Тема 5. Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти (4 год.)

1. Підготувати повідомлення на тему: «Доступність та універсальний дизайн як основні принципи інклюзивної освіти».

Література

[1.1]

**Тема 6. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання
(6 год.)**

1. Скласти карту знань «Напрями корекційно-розвивальної роботи в умовах інклюзивного навчання»

Література

[4; 5; 7; 8; 9; 49]

**Тема 7. Основні завдання, ролі та функції асистента вчителя в класі з
інклюзивною формою навчання (4 год.)**

1. Запропонувати способи сприяння інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у шкільний колектив.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ		
Тема 1 Освітня інтеграція: генезис, понятійно-термінологічні визначення, переваги, існуючі виклики (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 2. Інклюзивна освіта в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 3. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль.	5
Змістовий модуль II. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ФОРМА ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ		
Тема 4. Інклюзивна освіта як основна інноваційна тенденція в модернізації сучасної освіти дітей з ООП (6 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 5. Доступність і концепція універсального	Семінарське заняття,	5

дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти (4 год.)	модульний контроль	
Тема 6. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання (4 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	5
Тема 7. Основні завдання, ролі та функції асистента вчителя в класі з інклюзивною формою навчання (4 год.)		5
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом: 35 балів</i>	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення здобувачів другого (бакалаврського) освітньо-професійного рівня із спецкурсу «Освітня інтеграція в сучасному світі» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Система оцінювання навчальних досягнень студентів за Європейською (ECTS) шкалою подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного
(модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (1 бал)	8
2.	Відвідування практичного (семінарського)	6

	заняття (1 бал)	
3.	Робота на семінарському занятті (10 балів) (2 від загальної кількості занять)	40
4.	Виконання модульної контрольної роботи (25)	50
5.	Виконання завдання для самостійної роботи (5)	35
Підсумковий рейтинговий бал		min. 139 max. 159

$$139:100= 1,39$$

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, доповіді, презентація завдань для практичних занять, участь в інтерактивних обговореннях.

➤ **Методи письмового контролю:** карти знань, картки для самостійної роботи, конспекти занять.

➤ **Комп'ютерного контролю:** модульне тестування, презентації доповідей та творчих проектів.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в шкалу за системою ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Оцінка за шкалою Університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу

		без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
F	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
Fx	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, семінарських занять, поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі тестового контролю.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

проблемного, проблемно-пошукового, діалогічного, інтерактивного навчання.

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ електронний навчальний курс;
- ✓ навчально-методичні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні друковані джерела

1. Данілавічюте Є.А. Закономірності виникнення, сутність та місце інклюзії у єдиній системі освіти в Україні // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (65). – 2013. – С. 2-8.
1. 1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.
2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

5. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 96 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Лорман Т. Сім стовпів інклюзивної освіти. Як перейти від запитання «Чому?» до запитання «Як?» // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №3 (57). – 2010. – С. 3-11.
7. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / Дитина. **Програма** навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.
8. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / О.В. Мартинчук, В.М. Вертугіна // **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Белкіна, Н.І. Богданець-Білоskalенко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 291-307.
9. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Додаткові друковані джерела

10. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство: [навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди,

О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.

11. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369 с.
12. Даниелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Деніелс, К. Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.
13. Данілявічутє Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілявічутє, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
14. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королюк / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Інтернет-джерела

15. Василенко О.М. Соціально-педагогічна робота з учнями з особливими потребами в загальноосвітній школі інклюзивної орієнтації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vmurol.com.ua/upload/publikatsii/Problemi_studentiv_z_invalidnistyu/pdf/Vasilenko_Soc_ped_robota.pdf (дата звернення: 06.08.2013). – Назва з екрану.
16. Довідник видань проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»: мат-ли Міжнародної конференції «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні: знання, практика та політика» (11-12 лютого 2013 р., Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvitportal.lviv.ua/portal/doc/Довідник_видань_проекту.pdf – Назва з екрану.
17. Зміни до Положення про центральну та республіканську (Автономна

республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації / Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004. – № 569/38 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України від 23.06.2011 N 623/61) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-do-polozhennja-pro-centralnu-ta-respublik-doc80612.html>.

- 18.Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.education-inclusive.com](http://www.education-inclusive.com) – Назва з екрану.
- 19.Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/448149/> – Назва з екрану.
- 20.Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.
- 21.Кривоносова О.В. Науковий доробок у галузі інклюзивної освіти в Україні / О.В. Кривоносова, О.Ф. Федоренко // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №3 (63). – 2012. – С. 11-16.
- 22.Лупарт Дж. Шкільна реформа в Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклюзивних шкіл / Джуді Лупарт, Чарльз Веббер // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (55). – 2010. – С. 6-11.
- 23.Мартинчук О.В. Вплив філософського знання на розробку проблеми освітньої інтеграції дітей з особливими потребами / Современная наука: тенденции развитияМеждународная научная конференция (5-7 июля, 2013 г., Будапешт) / Martynchuk E. V. The influence of philosophic knowledge on the development of the problem of educational integration of the children with special needs // Scientific and professional conference: Modern science tendencies of development heed in

Budapest 5 th -7 th july 2013. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://scaspee.com/conference-bdquomodern-science-tendencies-of-developmentrdquo.htm> – Назва з екрану.

24. Мартинчук Е.В. Особенности организации и обеспечения инклюзивного обучения в общеобразовательных учебных заведениях Украины // Педагогика и психология: [научно-методический журнал] / Глав. ред. С.Ж. Пралиев / Казахский Национальный педагогический университет имени Абая. – Алматы. – №1 (14). – 2013. – С. 6-10. <http://www.kaznpu.kz/docs/1.2013.pdf#page=6>.
25. Мартинчук О.В. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти // Вісник психології і педагогіки: [Електронний ресурс]: Збірник наук. праць / Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. – Випуск 8. – К., 2012. – Режим доступу до збірника: <http://www.psyh.kiev.ua>.
26. Мартинчук О.В. Теоретичні основи формування професійної компетентності вихователів дошкільних закладів у сфері розвитку дітей з особливими освітніми потребами // Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Корекційна освіта: історія, сучасність, перспективи» (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 6-7 жовтня 2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fkspp.at.ua/Bibl/zbirnik17-1.pdf#page=83> – Назва з екрану.
27. Миронова С.П. Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти // Матеріали інтернет-конференції / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fkspp.at.ua/konf2/mironova_s.p..pdf – Назва з екрану.
28. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання / Інструктивно-методичний лист МОН, молоді та спорту № 1/9-384 від 18.05.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/ – Назва з екрану.

29. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/958780/> – Назва з екрану.
30. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах // Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-п> – Назва з екрану.
31. Про затвердження заходів щодо впровадження інклюзивного навчання в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2015 року / Наказ Міністерства освіти й науки України № 1034 від 23.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1034729-13> – Назва з екрану.
32. Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання / Лист МОНмолодьспорт № 1/9-529 від 26.07.12 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/30376/ – Назва з екрану.
33. Назарова Н.М. Теоретические и методологические основы образовательной интеграции / Наталья Михайловна Назарова / Инклюзивное образование: методология, практика, технологии // Мат-лы Международной научно-практической конференции (20-22 июня 2011 г., Москва) / Моск. гор. психол.-пед. ун-т; Редкол.: С. В. Алехина и др. – М.: МГППУ, 2011. – С. 7-9. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.inclusive-edu.ru/content/File/konf/sbornik_kon_22_iyunya.pdf – Название с экрана.
34. Семаго М.М. Междисциплинарное взаимодействие специалистов инклюзивного образования / М.М. Семаго, Н.Я. Семаго. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.f-nashideti.ru/inclusiya/182-mezhdisciplin.html> – Название с экрана.

35. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.education-inclusive.com – Назва з екрану.
36. www.ussf.kiev.ua – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком».
37. www.ispukr.org.ua – сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України